

Săpăturile arheologice de la Romula

În anul 1979 s-au continuat săpăturile în sectorul *Poartă*, reluate în anul precedent. În acest sector se semnalaseră încă din anii 1965 și 1966, când s-a sectionat și cercetat sistemul de fortificație atribuit împăratului Filip Arabul, existența unor clădiri de mari dimensiuni. În ultima parte a campaniei din anul 1978 s-a prins o parte a unei clădiri care avea lungimea de 16 m, de aceea scopul principal al cercetărilor arheologice din anul 1979 a fost dezvelirea în continuare a clădirii descoperite în imediata apropiere a zidului lui Filip Arabul. În acest scop s-au trasat două secțiuni : S 1 și S 2, 1979. Ambele secțiuni au avut aceleași dimensiuni : 22 m x 2 m. Cele două secțiuni erau paralele și au fost trasate în direcție est-vest. Între cele două secțiuni s-a păstrat un interval de 0,70 m. Din cercetarea suprafeței celor două secțiuni a reieșit că ceea ce consideram a fi o simplă încăpere, era o clădire împărțită în mai multe camere. După toate probabilitățile, clădirea avea fața spre răsărit, de-a lungul marginii de vest a drumului roman ce ieșea din oraș prin poarta aflată în acest punct și se îndrepta spre Acidava (fig. 1).

S-a constatat că latura lungă a clădirii era în direcția nord-sud. Clădirea era împărțită de un zid paralel cu laturile ei lungi care o împărțea în două părți. Partea de răsărit era largă de 8 m, iar cea de apus de 5,50 m. Cele două părți ale clădirii sînt împărțite în mai multe încăperi. Stratigrafia a putut fi precizată cu mare dificultate, deoarece stratul roman a fost distrus de locuințele din secolele XVIII—XIX și de unele construcții moderne. În stadiul actual al cercetărilor, nu se poate preciza dacă această clădire a fost refăcută. S-a constatat existența a două tehnici de construcție a zidurilor, mai exact a fundației acestora. De cele mai multe ori, drept fundație se folosea un strat de pietriș gros de 0,40—0,50 m așezat în șanțurile excavate în acest scop. Peste această temelie se zidea cu cărămizi cu lungimea de 0,47 m,

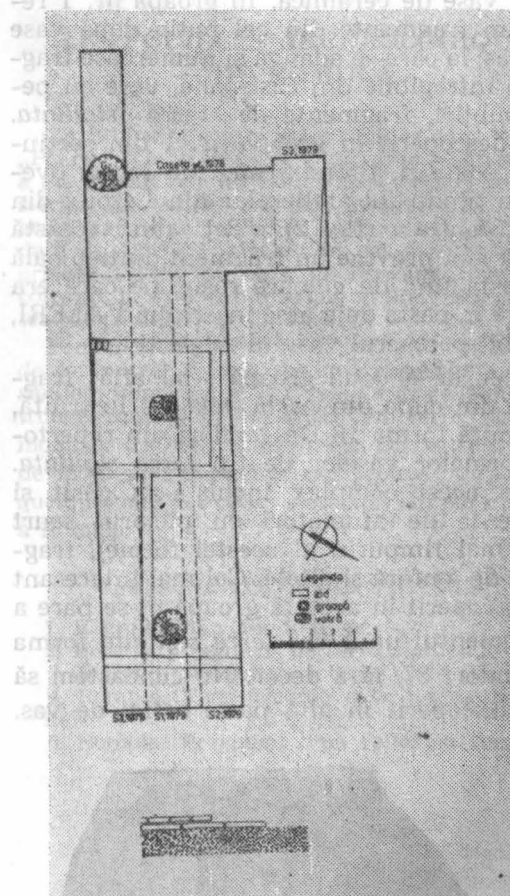

Fig. 1. Romula. Planul săpăturilor.

lățimea de 0,29 m, iar grosimea de 0,08 m. Alături, în locul pietrișului erau folosite fragmente de cărămidă.

În interiorul clădirii s-au găsit și cărămizi pătrate, care de obicei se foloseau pentru construirea *pilae*-lor de *hypocaust*. Prezența acestora cît și a numeroase tuburi care se foloseau la același gen de instalație, ne face să bănuim că această clădire era dotată cu *hypocaust*.

Cu toate dificultățile obiective s-au putut preciza două nivele, unul din prima jumătate a secolului al II-lea, iar altul din primele decenii ale secolului al III-lea. Clădirea a suprapus un nivel de locuire căruia îi aparțin cele două gropi, dintre care una a fost suprapusă de zidul de sud al clădirii. Monedele de la Traian și Hadrian au fost criteriile pe care ne-am sprijinit în datarea celui mai vechi nivel. Monedele de la Septimius Severus și Severus Alexander au datat cel de-al doilea nivel.

Cel mai numeros material scos la iveală în timpul săpăturilor a fost ceramica. Cele două gropi din secțiunea I, care au ajuns la o adâncime de peste 2,50 m, au dat cele mai multe vase de ceramică. În groapa nr. 1 remarcăm fragmente din cel puțin două vase sufertaș, la care se adaugă și numeroase fragmente întregibile din castroane, vase cu pereții subțiri, fragmente de *terra sigillata*. Unul descoperit în groapa nr. 1 din secțiunea 1 poate fi, ținând seamă de forma ovalor, un produs al atelierelor din Lezoux din Gallia centrală (fig. 2). Tot din această groapă mai provine un fragment dintr-o oală din pastă fină de culoare roșie, pe care era zgîriată în pasta deja arsă inscripția VALERI, probabil posesorul vasului respectiv.

În cea de a doua groapă s-au aflat fragmente din cupe din pastă neagră lustruită, care imită forma 16 Dragendorf din repertoriul formelor vaselor de tip *terra sigillata*. Tot în acest complex închis s-au găsit și fragmente de afumători cu piciorul scurt (tipul mai timpuriu al acestei forme), fragmente de amforă și altele. Cel mai interesant vas descoperit în această groapă ni se pare a fi fragmentul unui vas *terra sigillata* forma Dragendorf 37, fără decor. Nu cunoaștem să se fi descoperit în altă parte astfel de vas.

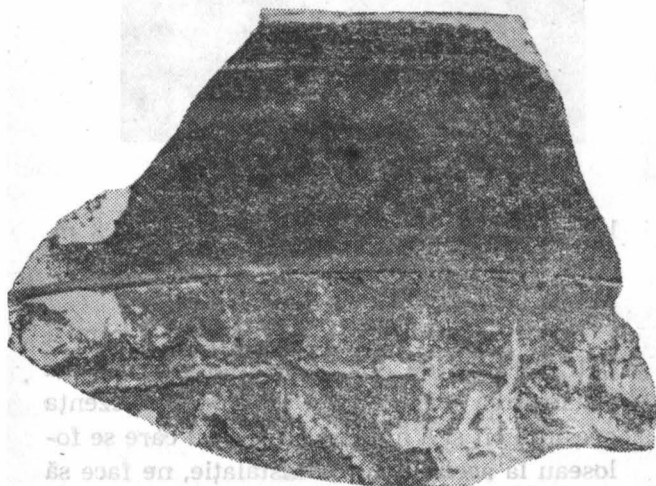

Fig. 2. Romula. Fragment dintr-un vas *terra sigillata*.

Mai menționăm o căniță cu o toartă și un opaiț cu inscripția ARMENI.

În campania din anul 1979 s-au descoperit reprezentări plastice în ceramică. Dintre acestea menționăm în primul rând o statueta care reprezintă pe Venus, căreia îi lipsește capul și o mică parte din picioare. Zeița este înfățișată în picioare, sprijinind cu miinile un *vellum*. Este îmbrăcată cu haină lungă și încinsă cu un brîu. La gît are un colier la care se observă o *lunula*. Pe brațul drept poartă o brățară. Execuția artistică este, desul de bine realizată (fig. 3). În secțiunea nr. 3 s-a descoperit un fragment din partea superioară a unui vas de mari dimensiuni. Buza vasului este întoarsă orizontal în afară, cu marginea interioară întoarsă în sus. Imediat sub buză, a fost aplicată o figură în relief, care după părerea noastră reprezintă pe zeița Diana. Din păcate figura a fost ștersă încă de cînd pasta era moale și nu se pot observa toate detaliile. Se poate observa totuși că zeița este îmbrăcată într-o tunică strînsă la mijloc cu un brîu. În mina stîngă, întinsă în lături, ținea un arc, iar pe cea dreaptă o îndrepta spre tolba cu săgeți (fig. 4). Tot în secțiunea nr. 3 unde s-a găsit vasul cu figura în relief aplicată, s-a mai descoperit un fragment dintr-un relief de lut. S-au păstrat numai picioarele unor personaje dispuse în planuri diferite, între care se află, pare-se, un altar (fig. 5). Un relief în aceeași tehnică a fost descoperit în cas-

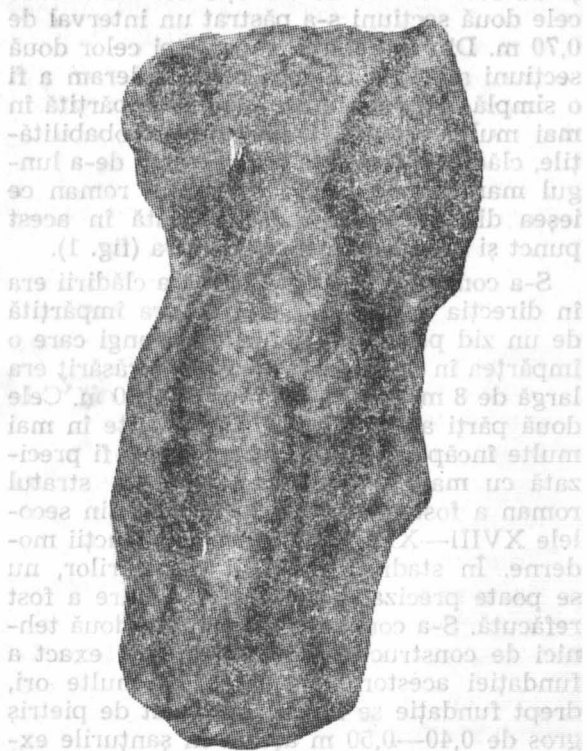

Fig. 3. Romula. Statuetă de lut reprezentînd pe zeița Venus.

Fig. 4. Romula. Vas decorat cu figuri în relief aplicate.

trul de la Slăveni. În Dacia, după cunoștințele noastre, nu s-au găsit reliefuri asemănătoare. Analogii găsim la *Montana* în Moesia superioară, unde s-au găsit reliefuri în lut, cu subiecte religioase. Tot în secțiunea nr. 3 s-a descoperit și tiparul pentru un cap de statueta. Se pare că este capul zeiței *Flora*.

Este interesant de amintit că încă din anul 1966 în zona clădirii cercetate de noi, s-au găsit: un poanson cu ajutorul căruia se decorau tiparele pentru vase de tip *terra sigillata*, un tipar pentru ornamentele folosite pe acest gen de vase, precum și un tipar de statueta. În campania din anul 1978 s-a găsit de asemenea un tipar de statueta. Atât ceramica în general, cât și tiparele, sînt cu totul asemănătoare cu materialele similare descoperite în *villa* extramurană. S-ar putea ca marea clădire cercetată de noi să fi avut

Fig. 5. Romula. Fragment dintr-un relief din lut.

un rol în producția de obiecte de ceramică de la Romula. Sperăm ca viitoarele cercetări să aducă lămuririle necesare.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE ROMULA

En 1979 on a continué les fouilles dans le secteur „Poarta”. On a découvert un grand bâtiment qui a été détruit par les huttes d'un village de XVIIIe siècle. Les murs ont été construits en briques assises sur une fondation de pierres. Le bâtiment date de IIe—IIIe siècles de n.è. Son entrée était orienté à l'est, au bord de la route romaine qui côtoyait la rive droite d'Olt et liait Romula avec les camps de *limes alutanus*.

Pendant les fouilles nous avons trouvé beaucoup de céramique. Notons quelques fragments de *terra sigillata* importée de la Gaule Centrale. Nous avons trouvé aussi des statuettes en terre cuite, des monnaies (IIe—IIIe siècles), etc. On a trouvé même de moules de statuettes qui prouve qu'au moins quelquesunes des cettas statuettes ont été travaillées à Romula.

EXPLICATION DES FIGURES

1. Romula. Plan des fouilles.
2. Romula. Fragment de *terra sigillata*.
3. Romula. Statuette en terre cuite (Venus).
4. Romula. Vase décoré avec de figure en relief.
5. Romula. Fragment d'un relief en terre cuite.